

TÜRKİYE’DE 2010-2020 YILLARI ARASINDA DİYABET, HİPERTANSİYON, OBEZİTE, SANTRAL OBEZİTE VE TÜRK TOPLUMUNA GÖRE SANTRAL OBEZİTE SIKLIĞININ NÜFUSA GÖRE DEĞİŞİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sorumlu Enstitü: Türkiye Halk Sağlığı ve Kronik Hastalıklar Enstitüsü (TÜSEB-TÜHKE)

Yıl: 2020-2021

Dünyada ve ülkemizde kronik bulaşıcı olmayan hastalıklar (BOH) morbidite ve mortalitenin en önemli nedenleri haline gelmiştir. Kronik hastalıklar tüm ölümlerin yaklaşık %71'i, hastalık yükünün %80'ini oluşturmaktadır. Dünyada ve ülkemizde kronik hastalıklar morbidite ve mortalitenin en önemli nedenleri haline gelmiştir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) istatistiklerine göre her yıl 41 milyon kişi başlıca BOH kapsamına giren hastalıklar nedeni ile hayatını kaybetmektedir. Her yıl BOH nedeniyle hayatını kaybeden insanların %37'si (15 milyon kişi) erken ölüm diyebileceğimiz 30-69 yaş grubunda yaşama veda etmektedir. BOH nedeniyle erken ölümlerin %85'i düşük ve orta gelirli ülkelerde ortaya çıkmaktadır.

BOH'ların risk faktörleri genel olarak ortak olduğundan aynı kişide birden fazla hastalık bulunabilmektedir. Örneğin “Türkiye Diyabet, Hipertansiyon, Obezite ve Endokrinolojik Hastalıklar Prevalans Çalışması (TURDEP-II)”nda diyabeti olan bireyler göz önüne alındığında %24.5’inde hipertansiyonun, %18.2’inde obezitenin ve %32.2’sinde hem hipertansiyon hem de obezitenin diyabete eşlik ettiği görülmüştür. Türk toplumunda diyabet olmayan gruba göre kıyaslandığında; diyabet varsa hipertansiyon riski 2.1 kat, obezite riski ise 1.6 kat artmaktadır. Bu risk kadınlarda erkeklerden daha yüksektir.

Kronik hastalık riskini artıran değiştirilebilir davranışsal risk faktörleri oldukça yaygındır. Bireysel düzeyde eğitim durumu ve gelir durumu, toplumsal düzeyde ticaret politikaları, kentsel tasarım, ulaşım, medya ve kültürel etkiler sosyoekonomik belirleyicilerdir. Bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de BOH'ların sıklığı ve ölüm nedenleri içindeki payı giderek artmaktadır. Mevcut bilgi ve deneyimler, toplum ya da bireye yönelik yapılacak uygun girişimlerle önemli sayıda hastalığın ve ölümün önlenebileceğini göstermektedir. Topluma yönelik girişimlerin planlanması ve uygulanması için ülkenin altyapısına uygun, hedefleri belirlenmiş, uygulanabilir ve kanıta dayalı politikalara ihtiyaç vardır. Gerçekleştirilen girişimlerin etkisinin değerlendirilmesi için ise toplumu yansıtan veri, veriye dayalı bilgi ve araştırmalar gereklidir.

Enstitü olarak önceliklerimiz, mevcut çalışmaların ışığında, ülkemizde kronik hastalıklardan kaynaklanan sağlık yükünün belirlenmesine yönelik epidemiyolojik değerlendirmelerin yapılması, doğru ve güvenilir verilere ulaşılmasıdır.

Türkiye’de 2010-2020 Yılları Arasında Diyabet, Hipertansiyon, Obezite, Santral Obezite ve Türk Toplumuna Göre Santral Obezite Sıklığının Nüfusa Göre Değişiminin Değerlendirilmesi çalışması; kronik hastalıkların önlenmesi ve kontrolü için ortak vizyon ve yol haritası ortaya koymak ve gitgide büyüyen tehdide daha güçlü yanıt vermek için ulusal düzeyde ihtiyaç duyulan verileri sağlamak ve ileriye dönük

Türkiye
Sağlık Enstitüleri Başkanlığı

planlamalara zemin oluşturmak amacıyla gerçekleştirilmektedir. Proje kapsamında araştırılan hastalıkların (diyabet, hipertansiyon, obezite ve santral obezite) Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2010-2020 verilerine göre tahmini prevalans hesaplamaları yaş grubu, cinsiyet, il, bölge ve Türkiye düzeyinde gerçekleştirilmiştir. Ayrıca daha önce yapımış toplum-temelli TURDEP-I ve TURDEP-II çalışmalarından yola çıkılarak Türk toplumuna özgü bel çevresi kesim noktaları belirlenecek ve aynı çalışma tasarımında incelenmektedir. Ek olarak Türkiye’deki tahmini prevalansların, standart dünya ve Avrupa nüfuslarına göre standardize edilmesi suretiyle, Türkiye’deki bu hastalıkların diğerklkeler ile karşılaştırılmaları sağlanmaktadır.

Proje sonuçlarının, Türkiye’de yürütülen BOH kontrol ve yönetimi programlarının planlanması, uygulanması ve izlenmesinde kullanılması; uluslararası karşılaştırmalarda ihtiyaç duyulan göstergelerin oluşturulmasında yararlı olması ve birinci basamakta kronik hastalıkların izlenmesi ve nleme programlarının hazırlanmasına temel oluşturmasını öngörmekteyiz. Ayrıca bu çalışma, müdahalelerin planlanması ve geliştirilmesine katkıda bulunmak, kronik hastalıkların ve risk faktörlerinin azaltılmasına destek sağlamak ve yapılacak müdahalelerin etkinliğini değerlendirmek için temel bilgiler elde edilmesini sağlayacaktır.